

státněný železniční podnik, zvláště když podle nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. a zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. náklady drahotních přídavek k důchodům soukromých pojištěnců byly uloženy výslovně zaměstnavatelům. Že přes uvedený zřejmý svůj smysl doslov Šu 3 zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. činí novou úpravu odpočivných a zaopatřovacích požitků závislou nikoliv na skutečném služebním poměru zaměstnance, nýbrž na jeho členství u pensijních ústavů sestátněných drah, vysvětluje se dostatečně tím, že pravidelně toto členství omezuje se jen na zaměstnance, převzaté se sestátněným podnikem. Na ojedinělé případy, kdy členy takového ústavu byli a jsou také zaměstnanci nepřevzatí, zákon nevzpomněl, a nepotřeboval se ostatně o nich již z toho důvodu zmiňovati, poněvadž se na ně vztahují zákony jiné. První soud nepřiznal žalobkyni požadované zvýšení pense podle norem platných pro státní zaměstnance, nepřiznal jí však ani zvýšení podle norem platných pro zaměstnance soukromé a zamítl žalobu, poněvadž prý žalobkyně ve sporu přídavku dle Šu 8 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. nepožadovala. Žalobkyně vytkla v odvolání právem tomuto zjištění rozpor se spisy, neboť ani žaloba ani ostatní přednes žalobkyně v první stolici neopírají žalobního návrhu vůbec o žádnou určitou právní normu, a ponechávají tedy právnímu posouzení soudu, zdali pokud a kterými zákonnými předpisy jest požadované zvýšení pense odůvodněno. Tak rozuměla předmětu žaloby i strana žalovaná a zabývala se proto v žalobní odpovědi otázkou, zdali se nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. a zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. vztahují na žalobkyni. Jejím mínění, že se jich žalobkyně v této rozepři nemůže dovolávati, poněvadž podle nich nehradí náklad na přídavky, jimi stanovené, nositel pojištění, nýbrž zaměstnavatelé, nelze přisvědčiti. Sluší rozeznávati, kdo jest povinen k výplatě přídavek a kdo hradí jejich náklad. Žalobkyně může se výplaty domáhat jen od strany, již jest výplata zákonem uložena, a touto stranou jest i dle Šu 7 nařízení čís. 342/1920 i dle Šu 8 zák. čís. 299/1921 nositel pensijního pojištění, tedy erár jako právní nástupce pensijního ústavu Duchcovsko-Podmokelské dráhy. Zda společnost této dráhy jest jako zaměstnavatelka povinna eráru vyplacené přídavky nahraditi, jest otázkou jinou, jež nenáleží do rámce tohoto sporu.

Čís. 3647.

Stát ručí (na Slovensku) za škodu, jeho orgány způsobenou, za jistých dalších předpokladů jen pod tou podmínkou, že orgán jeho způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu. Zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., nebyla vyslovena zodpovědnost státu za škodu výkonem veřejné moci.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 1732/23.)

Žalobce tvrdě, že mu v době převratové zásahem vojska na Slovensku byla způsobena škoda, domáhal se náhrady na eráru žalobou za-

danou na zemském soudě v Praze. Žaloba byla zamítnuta s o u d y všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

Případ záleží dle žalobce v tom, že dne 12., 14., 16. a 18. prosince 1918 přišla do jeho bytu vojenská patrola a sebrala a odnesla uniformy, potraviny, ložní prádlo, peřiny, ženské šaty a jiné movitosti, a dále, že dne 18. prosince 1918 vojskem ozbrojené obyvatelstvo sebralo mu zásobu vína a 12-členná ozbrojená stráž, která tam ponechána byla až do 28. prosince 1918, za ten čas přivlastnila si ještě další movitosti, že tedy takto částečně oddíly patřící ku branné moci státu, částečně ale vojskem ozbrojené obyvatelstvo poškodilo ho na jeho soukromém majetku, aniž by bylo od vrchnosti nařízení neb rozkaz k tomu obdrželo, a obnáší prý škoda, kterou žalobce takto utrpěl, zažalovaných 218.240 Kč. Dle žalované strany však měla by se věc tak, že civilní obyvatelstvo oznámilo velitelství setniny obsadivší S., že žalobce jest velitelem tlup proti čsl. vojsku operujících a že v jeho domě — žalovaná strana praví v Nitře, kdežto žalobce tvrdí, že v Nitře žádný dům nemá — skryty jsou zbraně, zejména strojní pušky a střelivo, načež byla vyslána k domovní prohlídce u něho vojenská hlídka, která tyto erární věci skutečně tam našla a vojenským úřadům odvedla, jiný zásah do držby žalobce z rozkazu vojenského velitelství že však se nestal, ale pravdou že jest, že žalobce byl neukázněnými vojáky a civilním obyvatelstvem vykraden, že tedy šlo o trestný čin a nikoli výkon veřejné moci. Poněvadž však nižší stolice nezjistily, jak to ve skutečnosti bylo, dlužno vycházeti z tvrzení žalobce: není-li zažalovaný nárok po právu ani při tom stavu věci, netřeba pak vůbec skutkový stav zjišťovati. Ostatně obojí přednes se v podstatných kusech kryje. Jsouť strany shodny v tom, že nešlo o výkon veřejné moci, neboť sám žalobce dvakrát v žalobě zdůrazňuje, že, jak již shora řečeno, vojenské oddíly, jež byt jeho vylepily, neobdržely k tomu od vrchnosti žádného rozkazu a dodává, že čin byl vykonán nikoli v zájmu branné moci, takže v dobře pojatém smyslu jeho vlastního přednesu šlo o čin trestný, exces, výtržnost. Poněvadž tedy nešlo o výkon veřejné moci, tak neprávem nižší stolice operují předpisem Šu 92 ústavní listiny, kde se praví, že zákon určuje, pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné, a neprávem dovozuje vrchní soud, že čin se stal u výkonu výsostných práv státu, neboť exces, výtržnost, trestný čin, byť spáchán byl orgánem státní moci, avšak přece mimo výkon služby nebo úřadu, takže vlastně orgán ten nevystupoval jako takový, nýbrž jako osoba soukromá, ježto jednal pouze ve svém osobním, soukromém zájmu — výkonem výsostných práv státu čili veřejné moci zajisté není. Ale pak stát neručí za škodu z činu toho vzniklou ani dle slovenského práva. Na Slovensku totiž, jež nemá občanského práva kodifikovaného, nastupuje místo zákona soudní praxe, t. j. normy ustálené právo tvornou činností soudů, z čehož jde, že odvolací soud opět neprávem přihlíží tu k Šu 10 obč. zák. zemí historických, jenž užívání obyčejového práva nepřipouští, neboť tento předpis pro slovenské právo

neplatí. Ze soudní praxe, jak podrobně uvedena jest ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923, Rv I 1056/23 čís. sb. 3279, lze odvoditi právní pravidlo, že stát ručí za škodu orgány jeho způsobenou za jistých případných dalších předpokladů jen pod tou podmínkou, že orgán jeho způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu, na př. tedy při konání funkcí spadajících v obor jeho působnosti nebo při provádění vyššího rozkazu, což však tu sám žalobce popírá. Z těchto důvodů je tedy žaloba bezdůvodna: žalobce má právní nárok leda proti poškoditelům samým, vůči státu však mohl žádati jen za dobrovolný příspěvek ve smyslu zákona ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n. do 4 neděl od jeho vyhlášení, neboť k vůli takovýmto škodám výtržnostmi způsobeným, za něž stát neručí, právě tento zákon vydán jest. Když nešlo o výkon veřejné moci, nastávala by otázka, zda uplatňovaný nárok lze vůbec kvalifikovati jako nárok veřejnoprávní a patřil-li tedy vůbec před pražský zemský soud dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. avšak otázka ta je bezpředmětna, ježto námitka nepřislušnosti dovolaného soudu — šlo by jen o příslušnost místní — činěna nebyla a z úřední povinnosti k případné nepřislušnosti přihlížeti nelze, protože nejde o případ Šu 477 čís. 3 c. ř. s. Jistě ale je mylný náhled dovolatelův, že ručení státu za škodu vzniklou soukromníku z výkonu veřejné moci uznáno jest implicitě již tím, že řečeným zákonem čís. 4/1918 zřízeno pro uplatňování nároku z takového ručení zvláštní forum, neboť zákon tento není normou materiálního práva, nýbrž pouhým předpisem o příslušnosti, což plyne i z předpokladu Šu 92 úst. list., jenž jinak byl by úplně zbytečný.

Čís. 3648.

Obživly-li opožděným zaplacením vyrovnací splátky dle obsahu vyrovnání celé pohledávky všech věřitelů, nelze proti nároku na zaplacení celé pohledávky uplatňovanému jedním z věřitelů namítati, že šlo o nedovolenou zvláštní výhodu v jeho prospěch. Oživení pohledávek nastává samo sebou dlužníkovým prodlením.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 24/24.)

Vyrovnávací dlužník Alois T. zavázal se ve vyrovnání, že, nedodrží-li některé splátky, nastane ztráta lhůt proti ručitelům a obživení celé pohledávky proti dlužníku. Ježto dlužník nezaplatil žalobci včas druhé splátky, žaloval ho žalobce o zaplacení celé pohledávky. *Procesní soud prvního státního soudu* žalobě vyhověl, *odvolací soud* rozsudek potvrdil. *Důvody*: Doložka o obživení celé původní pohledávky, *dosud* nezaplacené, proti dlužníku a o ztrátě lhůt v usnesení, potvrzujícím vyrovnání, má za následek, že účinky ty nastávají, jakmile ujednané vyrovnání nebylo splněno včas, a to samy sebou, aniž by bylo třeba upozorňovati dlužníka a ručitele o tom, že věřitel použije těchto následků, pro případ nesplnění včas v jeho zájmu vyjednaných. Jsou to jen účinky, stanovené pro případ prodlení, a jakmile prodlení nastalo, nastaly i ony účinky. Prodlení v tomto případě bylo zjištěno a je bez významu, zdali